

1. Prva in največja korist je nadzor nad čebeljo družino, zato ga imenujemo tudi barometer čebelje družine. Gradilni satnik pokaže, kakšno je razpoloženje čebelje družine v različnih obdobjih njenega razvoja in življenja, tako da nam ni treba razdirati gnezda in zlagati satov na kozico. Pregledati je treba le predzadnji gradilni satnik na levi ali desni strani gnezda in plodišču in že vemo, kaj se dogaja v družini.
2. Z rednim izrezovanjem satja, ki ga čebele izdelajo v gradilnem satniku, preprečujemo rojenje. V njem čebelja družina gradi trotovino ob količkaj ugodni paši. Kadar se na satu v gradilnem satniku pojavijo matičniki, je to znak, da se družina pripravlja na rojenje. Še posebej je kritično, če se na zgrajenem satu pojavijo zaleženi ali celo pokriti matičniki. Takrat je roj neizogiben, zato moramo takoj poseči v družino, razdreti gnezdo in potrgati matičnike, če ni že prepozno. Prav tako je roj neizogiben, če čebele ne gradijo nobenega satja več in je gradilni satnik prazen.
3. Družina, ki lahko gradi trotovino v gradilnem satniku, praviloma nikdar ne bo kvarila satnic, saj bo na njih izdelovala samo čebelje celice. Le tu in tam

- bomo pri kaki izjemno močni družini lahko opazili kakšno trotovsko celico tudi na drugih satih.
4. Z izrezovanjem trotovine lahko pridobimo značajne količine voska, ki ni onesnažen s kemičnimi sredstvi za zatiranje varoj, če seveda v preteklosti za zatiranje varoj nismo uporabili sintetičnih akaricidov. Ti na žalost v vosku puščajo ostanke, ki se jih je zelo težko znebiti še več let po njihovi uporabi. Če gradilne sate izrezujemo od pomladi do jeseni, lahko ob količkaj ugodni paši iz vsake družine zberemo približno 250 g čudovito lepega voska. Ta je najlepši, če trotovino takoj pretalimo v sončnem ali parnem talilniku. Takšen vosek je vredno zbirati in ga uporabiti za izdelavo satnic.

Vstavljanje gradilnih satnikov in izrezovanje trotovine nam sicer vzameta nekaj več časa, vendar se nam bo vloženi trud kaj kmalu obrestoval z zdravimi in močnimi čebeljimi družinami, ki bodo manj obremenjene z varojami. Z gradilnim satnikom si pomagamo tudi pri ohranjanju čiste kranjske čebele – kar je konec koncev tudi zaveza slovenskih čebelarjev –, ne nazadnje pa je gradilni satnik lahko tudi orodje za pridobivanje kakovostnega voska. ■

Krmljenje čebeljih družin

Andreja Kandolf Borovšak*, andreja.kandolf@czs.si

Naravna hrana čebel sta med in cvetni prah. V izrednih razmerah, kot so priprava na zazimljenje, neugodne vremenske razmere ..., je treba čebelam dodati krmo oz. dopolniti njihove premajhne zaloge. Če jim hrane primanjkuje, čebelam pomagamo tako, da jim dodamo med ali cvetni prah iz zaloge (vrnitev njihove naravne hrane) oz. sladkor v različnih oblikah (v tekoči ali suhi obliki oz. v obliki pogač). Čebelar lahko za krmljenje čebel uporablja konzumni sladkor, ki ga lahko pripravi na različne načine (raztopina, pogača, suh ...), in/ali že prej pripravljene krmne pogače in/ali sirupe.

Konzumni sladkor je namenjen prehrani ljudi in je dostopen v vseh trgovinah z živili. Glede na to je tovrstni sladkor že sam po sebi varno živilo, zato je to varna krma tudi za čebelje družine. Čebelarji morajo sladkor kupiti pri registriranem nosilcu dejavnosti poslovanja s krmo, ta pa mora biti označen kot posamično krmilo v skladu z Uredbo št. 767/2009 ES. Čebelarji, ki upoštevajo Smernice dobrih higienskih

navad v čebelarstvu iz leta 2015 (3. posodobljena izdaja, v nadaljevanju: Smernice), lahko uporabljajo tudi konzumni sladkor, ki je kupljen kot hrana.

Krmljenje družin in pristnost medu

Ne glede na to, ali krmimo čebele s sladkorno raztopino, sladkornim sirupom, pogačami z dodatki cvetnega prahu ali medu, moramo narediti vse, da predelana krma čebel ne zaide v med. Zmotno je mišljenje, da se bomo tega problema rešili, če bomo čebele krmili s pogačami.

Najpogostejše napake, katerih posledica je lahko pojav sladkorja v medu, so:

- preobilno krmljenje spomladi ali v brezpašni dobi,
- prevešanje satov s predelano sladkorno raztopino iz plodišča v medišče in točenje teh satov,
- točenje satov iz plodišča,
- neizpraznjenje medišč pred začetkom paše.

Če je treba družine spomladi krmiti, jim dodamo toliko krme, kolikor je čebele lahko sproti porabijo. Bolje je dodati nekaj krme večkrat po malem kot ce-

* Mag., svetovalka JSSČ za zagotavljanje varne hrane

Sladkor, dodan za krmo čebel, NIKOLI ne sme zaiti v med!

lotno pogačo hkrati. Glede količine dodane krme si lahko pomagamo s spremljanjem porabe hrane na kontrolnih tehnicah.

Pri širjenju gnezda stranskih satov iz plodišča nikoli ne prevešamo v medišče, temveč jih porabimo za krmo družin ob kaki drugi priložnosti (narejenci, jensko krmiljenje ...). Prevešane sate si označimo, spomladi ali kadar samo sumimo ali celo vemo, da v njih ni med, temveč krma za čebele, pa teh satov NE SMEMO nikoli iztočiti. Če medišč čez zimo ne izpraznimo, potem moramo sate iz medišč pred prvo pašo iztočiti, saj nam sicer ostanki zimske krme lahko »one-snažijo« med, tako da se v njem znajde sladkor. Zavedati se moramo, da med ne sme vsebovati predelane sladkorne raztopine, tudi če je je samo odstotek. Takoj ko v medu najdejo snovi, ki mu niso lastne, med ni več med in takšnega izdelka ne smemo dati v promet.

V knjigi Slovensko čebelarstvo v tretje tisočletje 2. del (stran 120) je g. Pavel Zdešar opisal postopek priprave pogač s cvetnim prahom, povzemamo pa ga tudi v Smernicah. V močnem mešalniku mešamo približno enake deleže neoporečnega tekočega medu in prečiščenega svežega cvetnega prahu, mešanici pa dodajamo sladkor v prahu, da nastane zelo suha testena masa, ki se ne prijema več prstov. Lahko upo-

rabimo tudi drugačno razmerje: 0,5 kg cvetnega prahu, 1 kg tekočega medu in približno 3,5 kg sladkorja v prahu. Priporočamo, da s pogačami, ki vsebujejo naravno hrano za čebele, nadomestite pogače z različnimi dodatki, ki jih čebele v naravi ne morejo najti.

Registracija obratov nosilcev poslovanja s krmo

Ker čebele tudi krmimo, moramo biti pri Upravi za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin registrirani v registru, ki opredeljuje dejavnosti poslovanja s krmo. Če čebele krmimo s sladkorjem, ki ga raztopimo v vodi, medom in cvetnim prahom ali samo s kupljenimi pogačami oz. sirupi, dodatna registracija ni potrebna.

Vloga za registracijo mora oddati čebelar, ki je vpisan v register živilskih obratov, in za svoje potrebe izdeluje pogače, v katere dodaja tudi premikse ali dodatke, kot so vitamini, minerali, mlečna kislina, kvas ... Na spletni strani www.uvhvr.gov.si/si/delovna_podrocja/krma/primarna_pridelava_krme/ izpolni obrazec »Vloga za registracijo obrata na področju primarne pridelave živil rastlinskega izvora in registracijo obrata na področju primarne pridelave krme ter spremembo podatkov o dejavnosti(h) obrata«.

Čebelar pripravi recepture za izdelavo pogač in oceno tveganja ter se na podlagi tega odloči, ali je treba sprejeti nadaljnje korake za zagotavljanje varnosti krme po načelih HACCP. Za pomoč lahko prosijo svetovalce JSSČ. Primer ocene tveganja je opisan tudi v Smernicah. ■

DOLINŠEK MARJAN S.P.,
IZDELAVA ČEBELARSKO OPREME,
MD OPREMA

NOVO!

Gladež 27
1411 Izlake
mobi: 041 985 313
tel.: 05 973 05 36 po 15 uri
e-mail: dolinsek.marjan@gmail.com

Sprejemam prednaročila za osmukalnika.

Pri nas izdelujemo dve velikosti ometalnikov in sončne topilnike iz nerjavne pločevine po ugodnih cenah.

Čebelar, ki čebelje pridelke prodaja končnemu porabniku tudi kje drugje, kot izključno na mestu pridelave, npr. na tržnicah, v trgovini, po internetu, jih oddaja polnilcem, ali če čebelje pridelke predeluje, izdeluje npr. medico, oreške z medom, mešanico medu s cvetnim prahom ..., se mora prijaviti tudi v **Register živilskih obratov**. To lahko stori pri rednem sporočanju staleža čebeljih družin v maju oz. novembru, kadar koli pa na spletni strani: https://storitve-mkgp.gov.si/dad/sir_javno/w_apis_census.startup.

NOVA SPLETNA TRGOVINA S ČEBELARSKO OPREMO

www.cebelaar.net

Medom d.o.o., Dolnja Bitnja 19 a, 6255 Prem

